

(version2)

คู่มือการกำกับโครงสร้างและดัชนีปริจเฉทในตัวบท

(Text type structure and discourse marker guidelines)

(หมายเหตุ: คู่มือนี้เป็นเพียงฉบับร่าง เพื่อเป็นแนวทางในการนำร่องเพื่อการกำกับข้อมูลตัวบท รายการการกำกับบางรายการอาจมีการปรับเปลี่ยน เมื่อได้ดำเนินการกำกับข้อมูลจริงและได้ทดสอบความแม่นยำของคู่มือแล้ว)

คำอธิบายทั่วไปเกี่ยวกับดัชนีปริจเฉท (discourse marker)

ดัชนีปริจเฉท เป็นรูปภาษาที่ใช้บ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาสาระที่ปรากฏในตัวบทภายใต้บริบทของการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร รูปภาษาที่เป็นดัชนีปริจเฉททำหน้าที่แสดงการเชื่อมโยงถ้อยคำต่าง ๆ ในตัวบทเพื่อบ่งชี้เนื้อหาสาระที่ผู้พูดแสดงออกมา รวมทั้งให้สัญญาณเชิงแนะนำความหมายของข้อความในตัวบทแก่ผู้อ่าน การบ่งชี้ความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระมีทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค

ดัชนีปริจเฉทจุลภาค (micro discourse marker) เป็นรูปภาษาที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ในระดับประโยคโดยมีรูปภาษาทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างประโยคที่อยู่ข้างหน้ากับประโยคที่ตามมา หรือบ่งชี้การเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปรากฏภายในประโยคเดียวกันหรือระหว่างประโยคก็ได้ ดังนั้นหน่วยภาษาที่ทำหน้าที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ในระดับประโยคเช่นนี้ จึงอาจเป็นหน่วยภาษาที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ระดับวากยสัมพันธ์ เช่น คำสันธาน คำบุพบท ที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างคำและวลี คำนามที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ทางความหมายเชิงเวลา เช่น คำว่า “เวลา” ในตัวอย่าง เวลาเธออารมณ์ไม่ดีมักจะใช้วิธีเงียบ การบ่งชี้ความหมายเชิงสาเหตุ-ผลลัพธ์ซึ่งอาจปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงสาเหตุ-ผลลัพธ์ หรือที่เรียกว่า กริยาการิต (causative verb) ก็ได้ เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดฝุ่น PM 2.5 ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพอากาศปิดในเขตเมือง ในบางครั้งรูปภาษาบางรูปก็ไม่ได้มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ระดับวากยสัมพันธ์ แต่ทำหน้าที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ทางความหมายเชิงปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสาร เช่น การใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) ท้ายคำหรือท้ายข้อความเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก การใช้เครื่องหมายอัฒภาค (“ ”) เพื่อแสดงการเน้นคำหรือข้อความ เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ จัดเป็นดัชนีปริจเฉทจุลภาคด้วย

ส่วนดัชนีปริจเฉทมหภาค (macro discourse marker) เป็นรูปภาษาที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ในระดับย่อหน้า โดยมีรูปภาษาทำหน้าที่เชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างย่อหน้าที่ปรากฏในตัวบท ดัชนีปริจเฉทมหภาคสามารถบ่งชี้ลักษณะทางโครงสร้างของตัวบทที่จะนำไปสู่ความหมายระดับโครงสร้างลึก (deep structure) ซึ่งจะตีความได้จากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในโครงสร้างมหภาค (macro-structure) และทำให้เรื่องราวในตัวบทเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน รวมไปถึงสามารถระบุรูปแบบและประเภทของตัวบทแต่ละประเภทได้อีกด้วย รูปภาษาที่เป็นดัชนีปริจเฉทมหภาคส่วนใหญ่มักปรากฏต้นย่อหน้า หรือต้นประโยคในย่อหน้าที่มักบ่งชี้ความสัมพันธ์ทั้งระดับประโยคและระดับย่อหน้าในเวลาเดียวกัน โดยที่จะไม่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์กับหน่วยภาษาที่อยู่ในประโยคนั้นๆ เช่น อย่างไรก็ตาม เมื่อปรากฏต้นย่อหน้าและต้นประโยคภายในย่อหน้า บ่งชี้ความหมายเชิงแย้ง (contrastive) กับย่อหน้าหรือประโยคที่นำมาข้างหน้า นอกจากนี้ เมื่อปรากฏต้นย่อหน้าหรือต้นประโยค มักบ่งชี้ความหมายเชิงเสริม

ข้อมูลให้แก่อ่อนหน้าหรือประโยคที่นำมาข้างหน้า **กล่าวโดยสรุป** นำหน้าย่อหน้ามักจะบ่งชี้ว่าเป็นย่อหน้าสรุปของเรื่อง ซึ่งรูปภาพเช่นนี้มักจะทำหน้าที่บ่งชี้เชิงโครงสร้างของตัวบทไปในตัวด้วย เนื่องจากสามารถช่วยระบุหน้าที่และองค์ประกอบทางโครงสร้างของย่อหน้าที่อยู่ภายในตัวบทนั้น ๆ เช่น ย่อหน้าที่มีคำว่า “อย่างไรก็ตาม” นำหน้า ก็อาจทำหน้าที่แย้งความหมายหรือนำเสนอความคิดใหม่ที่ต่างไปจากความคิดที่มีอยู่เดิม หรือย่อหน้าที่มีคำว่า “นอกจากนี้” นำหน้า ก็อาจทำหน้าที่ช่วยเสริมข้อมูลให้แก่เนื้อหาของเรื่อง ย่อหน้าที่มีคำว่า “กล่าวโดยสรุป” บ่งชี้ว่าเป็นการสรุปของเรื่อง ดังนั้น ดัชนีปริจเฉทมหภาค จึงเป็นหน่วยภาษาที่ช่วยแนะความหมายของเรื่อง และช่วยบ่งชี้โครงสร้างของตัวบทแต่ละประเภท (text type)

ด้วยลักษณะและหน้าที่ของดัชนีปริจเฉทดังที่กล่าวมาข้างต้น บางครั้งจึงมีคำเรียกอื่น ๆ เช่น คำเชื่อม วลีเชื่อม ประโยคเชื่อม ตัวบ่งชี้สัมพันธสาร หรือบางครั้งก็เรียกรวมว่า หน่วยเชื่อมโยง (cohesion or cohesive devices) ในบางกรณีเน้นการตีความโดยอาศัยบริบทของการสื่อสารและการตีความเจตนาของผู้ร่วมสื่อสารโดยอาศัยมุมมองเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จึงทำให้มีคำเรียกตามมุมมองนี้ว่า ดัชนีวัจนปฏิบัติ (pragmatic marker) นอกจากนี้ รูปภาพที่เป็นดัชนีปริจเฉทบางรูปสามารถปรากฏในตำแหน่งต้น หรือกลาง หรือท้ายข้อความก็ได้ โดยที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กับหน่วยภาษาอื่น ๆ สามารถตัด (deleting) ออกได้โดยไม่เสียลักษณะทางไวยากรณ์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคำอนุภาค (particle) ดังนั้น จึงมีคำเรียกรูปภาษาลักษณะนี้ว่า อนุภาคปริจเฉท (discourse particle) หรือ อนุภาควัจนปฏิบัติ (pragmatic particle) เช่น คำว่า *you know, well* ในภาษาอังกฤษ คำว่า *แบบ แบบว่า* หรือคำลงท้าย (final particle) *ละ นะคะ อะไรอย่างนี้ ก็ว่าได้* ในภาษาไทย ในงานวิจัยนี้ จะรวมเรียกว่า **ดัชนีปริจเฉท** ทั้งหมด เนื่องจากรูปภาพเหล่านี้ ทำหน้าที่เด่นในแง่ของการบ่งชี้ความหมายเชิงสาระของข้อความ ช่วยในการจัดการข้อความ (textual organization) และจัดการเนื้อหาสาระ (informational organization) ในการสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง (ผู้เขียนกับผู้อ่าน) โดยที่ระบุความหมายเชิงสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งของข้อความที่มีมาก่อนกับข้อความที่ตามหลังที่อยู่ภายในตัวบท

คำชี้แจง

1. ระดับการกำกับตัวบทข้อมูล

1.1 ระดับประโยค

กำกับดัชนีปริจเฉท - ระบุประเภทของดัชนีปริจเฉท (กำกับเฉพาะประเภทใหญ่ 18 ประเภทเท่านั้น ประเภทย่อยไม่ต้องกำกับ เพียงแต่ใช้ดัชนีประเภทย่อยประกอบการพิจารณาในตัวบท)

1.2 ระดับย่อหน้า

กำกับย่อหน้า - ระบุประเภทขององค์ประกอบตัวบทระดับย่อหน้า เพื่อพิจารณาโครงสร้างของตัวบท (ในคู่มือนี้กำหนดให้มี 15 ประเภท)

2. วิธีการกำกับข้อมูล

(ในคู่มือ version 2 นี้ ใช้กำกับข้อมูลระดับประโยคอย่างเดียวก่อน)

- 2.1 พิจารณาประโยค คำนวณรูปภาษา ไม่ว่าจะเป็น คำ, กลุ่มคำ, วลี หรือประโยคที่เข้าเกณฑ์ (cue units) ที่จะ
เป็นดัชนีปริจเฉทได้หรือไม่
- 2.2 เมื่อพบว่าหน่วยภาษาที่เข้าเกณฑ์เป็นดัชนีปริจเฉทให้พิจารณาที่ลักษณะและความหมายว่าตรงกับประเภท
ใดของดัชนีปริจเฉท (ดูประเภทและคำอธิบายลักษณะดัชนีปริจเฉทตามคู่มือ)
- 2.3 เลือกหน่วยภาษานั้น แล้วกำกับลงในโปรแกรมให้ตรงตามประเภทของดัชนีปริจเฉทที่เลือก
- 2.4 ในกรณีที่มั่นใจว่าหน่วยภาษาหนึ่งจะเป็นดัชนีปริจเฉทหรือไม่ ให้จดบันทึกไว้เป็นหมายเหตุ เพื่อนำมาใช้
พิจารณาร่วมกัน และใช้สำหรับปรับปรุงคำอธิบายในคู่มือฯ ต่อไป

3. ลักษณะการกำกับและไม่กำกับหน่วยทางภาษาที่เป็นดัชนีปริจเฉท

ไม่กำกับ หน่วยทางภาษาที่ไม่จัดว่าเป็นดัชนีปริจเฉท มีดังนี้

3.1.1 ไม่กำกับคำหรือวลีที่ทำหน้าที่เชิงไวยากรณ์โดยตรงกับหน่วยภาษาอื่นในประโยค

คำหรือวลีที่ไม่จัดว่าเป็นดัชนีปริจเฉท เนื่องจากเป็นหน่วยที่มีหน้าที่เชิงไวยากรณ์โดยตรงระดับ
วากยสัมพันธ์ ได้แก่

1) คำบุพบท (preposition)

นำหน้าคำนาม/นามวลี [N / NP] หรือ คำบุพบทนำหน้ากริยาวลีที่มีลักษณะคล้ายสำนวน
(expressions) [Ex] เช่น คำว่า โดย ใน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คำบุพบทเช่นนี้บ่งชี้ความหมายระดับประโยค
ไม่ได้ทำหน้าที่ บ่งชี้สาระของข้อความในระดับตัวบท จึงไม่นับว่าเป็นดัชนีปริจเฉท

✗ คำบุพบท [N / NP]

✗ คำบุพบท [Ex]

ตัวอย่าง

เขาวางหนังสือ <u>บน</u> โต๊ะ	✗ บน [N]
เขากินข้าว <u>กับ</u> ตะเกียบ	✗ กับ [N]
เขาพยายามขับรถ <u>ด้วย</u> ความไม่ประมาท	✗ ด้วย [NP]
นักเรียนเดินทางไปทัศนศึกษา <u>ด้วย</u> รถบัสขนาดใหญ่ <u>จาก</u> ร้อยเอ็ด	✗ ด้วย [NP] จาก [N]
พวกเขาทำไป <u>โดย</u> รู้เท่าไม่ถึงการณ์	✗ โดย [Ex]

กำกับ คำบุพบท ที่นำหน้าประโยค หรือคำบุพบทที่เป็นบุพบทวลีนำหน้ากริยาวลี [VP] ประโยค [S]

✓ คำบุพบท [VP]

✓ บุพบทวลี [S]

ตัวอย่าง

โดยเจ้าหน้าที่จะได้นำศพเหล่านี้ไปตรวจสอบหาอัตลักษณ์บุคคลต่อไป

✓ โดย [S]

ด้วยเหตุผลข้างต้น คณะกรรมการจึงต้องพิจารณาเรื่องนี้อย่างรอบคอบที่สุด

✓ ด้วยเหตุผลข้างต้น [S]

2) คำสันธาน (conjunction)

ไม่กำกับ คำสันธานที่เป็นการเชื่อมระหว่างคำนาม [N] หรือนามวลี [NP] ที่มีความหมายลักษณะของผู้ร่วมที่ทำให้เกิดเป็นหน่วยนามเดียวกันในประโยค ทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์กับกริยาของประโยคอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นประธาน (subject) เป็นกรรม (object) หรือเป็นส่วนเติมเต็ม (complement) คำสันธานเช่นนี้จะไม่กำกับให้เป็นดัชนีปริจเฉท

✗ [N] คำสันธาน [N]

✗ [NP] คำสันธาน [NP]

ตัวอย่าง ฉัน $\left\{ \begin{array}{l} \text{กับ} \\ \text{หรือ} \\ \text{และ} \end{array} \right.$ เธอไปดูหนังด้วยกัน

จากตัวอย่างนี้ คำสันธาน *กับ หรือ และ* ทำหน้าที่เชื่อมคำนาม *ฉัน* และคำนาม *เธอ* เพื่อแสดงหน่วยประธานที่มีลักษณะความเป็นผู้ร่วม (commissive) โดยอาศัยคำสันธาน *และ กับ* และมีลักษณะเป็นทางเลือก โดยอาศัยคำสันธาน *หรือ* ทำให้เกิดเป็นหน่วยนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของหน่วยกริยา *ไปดูหนัง* ของประโยค คำสันธานที่เชื่อมระหว่างคำนามทำให้เกิดเป็นหน่วยนามเดียวกันเช่นนี้สามารถทดสอบได้ด้วยวิธีการสลับที่ (reversal) ของคำที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลังคำสันธานได้โดยที่ไม่สูญเสียลักษณะทางไวยากรณ์และความหมายในระดับวากยสัมพันธ์ ดังนั้นจะเป็น *ฉันกับเธอ* หรือ *เธอกับฉัน* ก็ยังคงเป็นหน่วยนามเดียวกัน เนื่องจากสถานะของคำนามที่เชื่อมด้วยคำสันธานมีสถานะเท่าเทียมกัน

กำกับ คำสันธานที่พิจารณาว่าเป็นดัชนีปริจเฉท (discourse marker) เมื่อเชื่อมระหว่าง คำนาม [N]

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

วลี เช่น กริยาวลี [VP] บุพบทวลี [PP] หรือประโยค [S] ที่ไม่ได้บ่งชี้ความเป็นหน่วยเดียวกันที่สัมพันธ์กับคำกริยาในประโยค เนื่องจากเป็นหน่วยภาษาที่ทำหน้าที่บ่งชี้สาระเนื้อความเกี่ยวกับเหตุการณ์ เพื่อเสริมหรือขยายรายละเอียดของข้อมูล หรือเพื่อเพิ่มสาระหรือข้อมูลใหม่ (new information) ให้กับข้อความ และมักสอดคล้องสัมพันธ์กับหัวเรื่อง (topic) ของเนื้อหาสาระ (information) มากกว่าที่จะบ่งชี้ความหมายระดับวากยสัมพันธ์ (syntactic) ในที่นี้ใช้สัญลักษณ์ ← หมายถึง ความสัมพันธ์กับหัวเรื่อง (topic)

- ✓ [N] คำสันธาน [N]
- ✓ [NP/VP/PP] คำสันธาน [NP/VP/PP]

ตัวอย่าง

(1) <u>บาร์โค้ด (Barcode) หรือ ภาษาไทยเรียกว่า “รหัสแท่ง”</u>	✓ [NP] หรือ [VP]
(2) ประกอบด้วย <u>เส้นดำและเส้นขาว</u> วางเรียงกันเป็นแนวดิ่ง	✗ [N] และ [N]
(3) เป็นรหัสแทน <u>ตัวเลขและตัวอักษร</u>	✗ [N] และ [N]
(4) ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านรหัสข้อมูลได้ง่ายขึ้น	
(5) โดยใช้เครื่องอ่านบาร์โค้ด (Barcode Scanner)	
(6) ซึ่งจะ <u>ทำงานได้รวดเร็วและช่วยลดความผิดพลาดในการคีย์ข้อมูลได้มาก</u>	✓ [VP] และ [VP]

จากตัวอย่างได้ตัดแบ่งประโยคโดยมีหมายเลขกำกับหน้าประโยคแต่ละประโยค ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นส่วนที่คำสันธาน “หรือ” “และ” เชื่อมหน่วยภาษาที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลัง ซึ่งแทนสัญลักษณ์กำกับไว้ท้ายตัวอย่างของแต่ละประโยค ประโยค (1) หรือเชื่อมระหว่าง [NP] กับ [VP] ในที่นี้กำกับให้ “หรือ” เป็นดัชนีปริจเฉทประเภทดัชนีเพิ่มความ (additive) เนื่องจากส่วนที่เป็น [VP] ภาษาไทยเรียกว่า “รหัสแท่ง” เป็นข้อมูลที่ผู้พูดเพิ่มเข้ามาเพื่อเสริมสาระของหัวเรื่อง (topic) ของตัวบทนี้ คือ บาร์โค้ด (Barcode) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากชื่อเรื่องของตัวบทที่ชื่อว่า “บาร์โค้ด” คืออะไร” จึงทำให้เห็นว่าใจความหลักของเรื่อง (theme) และหัวเรื่อง (topic) สำคัญของตัวบทนี้คือ “บาร์โค้ด” ดังนั้นหากจะสลับข้อมูลข้อความประโยค (1) จาก บาร์โค้ด (Barcode) หรือ ภาษาไทยเรียกว่า “รหัสแท่ง” เป็น ภาษาไทยเรียกว่า “รหัสแท่ง” หรือ บาร์โค้ด (Barcode) จึงทำให้สถานะของหน่วยภาษาไม่เท่ากัน คำว่า “หรือ” ในที่นี้ จึงไม่เป็นเพียงคำสันธานเท่านั้น แต่ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทด้วย

ประโยค (2) และ (3) คำว่า “และ” เป็นสันธานเชื่อมคำนามที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลัง โดยที่คำนามทั้งสองต่างเป็นหน่วยนามที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กับหน่วยกริยาเดียวกันในประโยค ได้แก่ ประโยค (2) ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยา “วางเรียง” ประโยค (3) ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยา “แทน” ในกรณีนี้เข้าเกณฑ์ไม่กำกับคำสันธาน

ส่วนประโยค (4) เข้าเกณฑ์การกำกับคำสันธานที่เป็นดัชนีปริจเฉท เนื่องจากหน่วยภาษาหน้าและหลังคำสันธานเป็นกริยาวลี [VP]

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่คำสันธาน “และ” “หรือ” ที่เชื่อมระหว่างคำ แต่กำกับให้เป็นดัชนีปริจเฉทนั้น เป็นเพราะเน้นการพิจารณาในแง่ของการสื่อสาร (information) เป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับหัวเรื่อง (topic) ของข้อความ เมื่อคำสันธาน “และ” “หรือ” ที่เชื่อมคำที่แสดงสถานะเป็นรายละเอียดหรือข้อมูลใหม่ที่เสริมหรือเพิ่มเข้ามาในเนื้อหาเพื่อเสริมเนื้อหาสาระให้แก่หัวเรื่อง (topic) หน่วยงานที่ปรากฏร่วมกับคำสันธาน “และ” “หรือ” หรือคำสันธานอื่นๆ ที่คล้ายกัน เช่น *ทั้ง...และ, หรือไม่...ก็, รวมทั้ง* หากเชื่อมหน่วยงานในประโยค ให้กำกับคำสันธานเหล่านี้เป็นดัชนีปริจเฉท ประเภทดัชนีเพิ่มความ (additive marker)

ตัวอย่าง

กระบวนการทางร่างกายของมนุษย์วิวัฒนาการตนเองให้มี ‘เพศสภาพรอง (Secondary Gender)’ ซึ่งแบ่งเป็น 3 เพศ ได้แก่ อัลฟา เบตา และ โอเมกา

คำว่า “และ” ในตัวอย่างนี้ กำกับให้เป็นดัชนีเพิ่มความ (additive marker) แม้ว่าจะปรากฏระหว่างคำนามก็ตาม เนื่องจาก คำนามทั้งสาม ได้แก่ อัลฟา เบตา โอเมกา เป็นชุดข้อมูลตัวอย่างภายใต้ดัชนีขยายความ (elaborative marker) “ได้แก่” เพื่อขยายรายละเอียดของนามวลี “3 เพศ” ภายใต้หัวเรื่อง (topic) ในประโยคนี้ก็คือ “เพศสภาพรอง” การใช้ “และ” ปรากฏหน้าคำว่า “โอเมกา” บ่งชี้ว่าคำนาม “โอเมกา” เป็นข้อมูลเพิ่มเข้ามาในข้อมูลชุดเดียวกันหรือบริบทเดียวกันในฐานะที่เป็นข้อมูลตัวอย่างที่แยกออกจากกันเป็น 3 ข้อมูลระหว่าง *อัลฟา เบตา โอเมกา* ไม่ได้มีสถานะเป็นหน่วยงานหน่วยเดียวกันที่มีความสัมพันธ์เชิงวากยสัมพันธ์ในประโยค

ดังนั้น เมื่อพบข้อความที่มีลักษณะเดียวกันนี้ กับคำสันธานหรือวลีเชื่อมคำนาม เช่น *หรือ, ทั้ง...และ, รวมถึง* บ่งชี้ข้อมูลที่แสดงรายละเอียดของหัวเรื่อง เพื่อเสริมข้อมูลในบริบทเดียวกัน ให้กำกับเป็นดัชนีปริจเฉท ดังเช่นตัวอย่างข้างต้น หากปรากฏรูปหน่วยเชื่อมเป็นอย่างอื่น เช่น

กระบวนการทางร่างกายของมนุษย์วิวัฒนาการตนเองให้มี ‘เพศสภาพรอง (Secondary Gender)’ ซึ่งแบ่งเป็น 3 เพศ ไม่ว่าอัลฟา เบตา หรือโอเมกาก็ตาม

ให้กำกับ “*ไม่ว่า...หรือ...ก็ตาม*” เป็นดัชนีปริจเฉทประเภทดัชนีเพิ่มความ (additive marker) ทั้งหมด

3) คำวิเศษณ์ (adverb)

ไม่กำกับคำวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่เป็น modality และ aspects ที่แสดงเนื้อความขยายเฉพาะกริยาของประโยค เช่น *เคย อาจจะ กำลังจะ* ทำหน้าที่การขยายกริยาในประโยค โดยไม่มีบริบทของการแสดงสาระของข้อความที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระจากข้อความอื่น หรือเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่อง คำวิเศษณ์เหล่านี้จะไม่กำกับให้เป็นดัชนีปริจเฉท

✕ วิเศษณ์ [VP]

ตัวอย่าง

เมื่อคลื่นไปกระทบกับอาหารอาจทำให้โมเลกุลของน้ำในอาหารเกิดการสั่นสะเทือน ✕ อาจ [VP]

กำกับให้เป็นดัชนีปริจเฉท เมื่อคำวิเศษณ์เหล่านี้อยู่หน้าประโยค และอาจมีการประกอบร่วมกับคำอื่นๆ ในลักษณะของวิเศษณ์วลี เช่น อาจเป็นไปได้ว่า, น่าจะเป็นเช่นนั้นที่กล่าวมา ให้กำกับทั้งหมดเป็นดัชนีปริจเฉทหน่วยเดียวกันและเป็นประเภทเดียวกัน คือ ดัชนีมุมมอง (stance) ซึ่งบ่งชี้มุมมองของผู้พูดหรือผู้เขียน (speaker's view)

✓ วิเศษณ์ [VP]

✓ วิเศษณ์วลี [S]

ตัวอย่าง

อาจเป็นไปได้ว่าชาวอังกฤษเป็นชนชาติที่ชื่นชอบและมีรสนิยมในการการดื่มชามากที่สุดในโลก

✓ อาจเป็นไปได้ว่า [S]

คงจะไม่เป็นการกล่าวเกินจริง หากบอกว่าสัตว์เลี้ยงอย่างแมวหรือสุนัขเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของคุณ

✓ คงจะ [VP]

4) คำว่า “ที่ ซึ่ง อัน”

ไม่กำกับ“ที่ ซึ่ง อัน ผู้” ที่เป็น ประพันธสรรพนาม (relative pronoun) นำหน้าคำนามหรือนามวลี เนื่องจากทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ในแง่ที่เป็นคำแทนคำนามในประโยคที่มีอนุพากย์ซ้อน (relative clause) จึงไม่จัดให้เป็นดัชนีปริจเฉท

✕ [[NP] ที่ ซึ่ง อัน [VP]] [VP]

ตัวอย่าง

ในบางครั้งการปรุงอาหารที่ถูกต้องเหมาะสม ก็ไม่ได้เป็นภัยอันตรายต่อร่างกาย

✕ [[NP] ที่ [VP]] [VP]

กำกับ ที่ ซึ่ง อัน เป็นดัชนีปริจเฉท เมื่อนำหน้าประโยค [S] นำหน้าอนุพากย์หรือกริยวลี [VP] หรืออยู่ต้นย่อหน้า [P] โดยส่วนใหญ่ คำว่า “ที่” และ “อัน” มักจะไม่ปรากฏเป็นคำเดี่ยวเมื่ออยู่ต้นประโยคและทำหน้าที่ดัชนีปริจเฉท แต่มักจะเป็นวลี เช่น ที่จริงแล้ว อันที่จริง ในที่นี้กำกับให้เป็นดัชนีปริจเฉทมุมมอง (stance) เนื่องจาก

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

บ่งชี้มุมมองผู้พูด ในขณะที่ “ซึ่ง” ปรากฏหน้าประโยค หรือต้นย่อหน้า ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทขยายความ (elaborative marker) ในแง่ของการต่อขยาย (expansion) หัวเรื่อง (topic) ให้มีรายละเอียดมากขึ้น

- ✓ ที่ [VP] / [S]
- ✓ อัน [VP] / [S]
- ✓ ซึ่ง [VP] / [S]
- ✓ ซึ่ง [P]

ตัวอย่าง

ที่จริงแล้ว อาหารคลีนเป็นอาหารที่ถูกหลักโภชนาการประเภทหนึ่ง (กำกับเป็น stance)

ที่สำคัญ เมื่อตื่นนอนตอนเช้า ระดับน้ำตาลในเลือดจะต่ำ (กำกับเป็น Emphasis)

การปรุงแต่งก็เป็นการปรุงแต่งที่น้อยที่สุด ซึ่งจะมีผลดีต่อคนที่กำลังลดน้ำหนัก (กำกับเป็น elaborative)

ซึ่งสายการบินบริติชแอร์เวย์ได้เริ่มทำการทดลองใช้ผ้าห่มไฮเทคที่สามารถวัดความรู้สึกสุขสบายของผู้โดยสารได้

ด้วยการเปลี่ยนสีผ้าห่ม

(กำกับเป็น elaborative)

5) คำว่า “ว่า”

ไม่กำกับ “ว่า” เมื่อเป็นคำกริยา

✗ ว่า = V

ตัวอย่าง

ประชาชนที่เดินทางเข้ามาพบก็ว่าเป็นเสียงเดียวกันหมด เห็นคล้ายตามกันทุกคน

✗ ว่า = V

กำกับ “ว่า” ให้เป็น discourse marker เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาเกี่ยวกับการพูด การแสดงความคิด ความรู้สึก การกระทำ เช่น กล่าวว่า.. คิดว่า... รู้สึกว่า.. นำหน้าประโยค [S] กริยาวลี [VP] ให้กำกับเฉพาะคำว่า “ว่า” เป็นดัชนีปริจเฉทประเภทดัชนีขยายความ (elaborative marker) เนื่องจากส่วนที่ตามหลังคำว่า “ว่า” จะเป็นการขยายรายละเอียดของส่วนที่อยู่ข้างหน้าที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่อง (topic) ส่วน “ว่า” เมื่อปรากฏรวมกลุ่มคำที่ระบุเป็นดัชนีปริจเฉทประเภทอื่น ๆ ให้ถือว่าเป็นหน่วยเดียวกันกับดัชนีปริจเฉทประเภทนั้น เช่น

เป็นไปได้ว่า.. สังเกตได้ว่า..

จัดให้เป็นดัชนีปริจเฉท stance

หรือว่า

จัดให้เป็น additive marker

คือว่า

จัดเป็น elaborative marker

เพราะว่า

จัดเป็น cause-effect marker

แต่ว่า

จัดเป็น contrastive marker

ถ้าว่า

จัดเป็น condition marker

4. รูปแบบของดัชนีปริจเฉท

4.1 เป็นคำเดี่ยว อาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ คำที่จัดว่าเป็นดัชนีปริจเฉท ในทางไวยากรณ์มีทั้งที่เป็นคำสันธานที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างประโยค กับ *แต่* และ *หรือ* คำบุพบทที่แสดงสาระข้อความ (information) ที่สัมพันธ์กับประโยคหรือข้อความที่มีมาก่อนหน้าหรือตามหลัง เช่น *เพื่อ เพราะ เพราะฉะนั้น ดังนั้น*

4.2 เป็นกลุ่มคำหรือวลี ที่เป็นการประกอบกันของคำหลายคำนำมาใช้เพื่อบ่งชี้ความสัมพันธ์ของสาระในข้อความ หรือทำหน้าที่ดัชนีปริจเฉท เช่น *ถึงแม้กระนั้นก็ตาม หมายความว่า หมายถึง*

4.3 เป็นประโยค ที่ประกอบด้วยกริยาลีเป็นหลัก อาจมีประธานของกริยาหรือไม่ก็ได้ เช่น *กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว, รู้สึกว่า, น่าสนใจว่า, ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น*

5. การปรากฏของดัชนีปริจเฉท

5.1 ปรากฏตอนต้นหรือหน้าประโยค/ย่อหน้า

รูปภาษาที่เป็นดัชนีปริจเฉท ปรากฏหน้าประโยคหรือย่อหน้าเพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงหรือบ่งชี้สาระในการแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในข้อความ เช่น *ถ้า เมื่อ และ อย่างไรก็ตาม*

5.2 ปรากฏตอนท้ายประโยคหรือท้ายข้อความ

รูปภาษาที่เป็นดัชนีปริจเฉท ปรากฏท้ายประโยคหรือท้ายย่อหน้าเพื่อทำหน้าที่บ่งชี้สาระในการแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในข้อความ เช่น *_ก็ดี_ ก็ดี, _ปืบ_ ปืบ, _ฉันใด_ ฉันนั้น, _เท่านั้น*

5.3 ปรากฏภายในประโยคหรืออยู่ระหว่างประโยค

รูปภาษาที่เป็นดัชนีปริจเฉท ปรากฏภายในประโยคหรืออยู่ระหว่างประโยคเพื่อทำหน้าที่บ่งชี้สาระในการแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในประโยค

-คำกริยาที่แสดงความหมายเชิงบ่งชี้สาระ เช่น

กริยาแสดงการความหมาย *หมายถึง เรียกว่า*

กริยาแสดงเหตุ (causative verb) *ทำให้ เป็นเหตุให้ เกิดเหตุ*

-คำสันธานที่เชื่อมระหว่างวลีหรือประโยค เช่น *คือ และ หรือ*

-คำบุพบทหรือคำนามที่แสดงตัวอย่าง เช่น *ได้แก่ ตัวอย่าง ตัวอย่างเช่น*

-เครื่องหมายคำพูด “ ” ที่กำกับคำ วลี หรือข้อความที่เป็นอัญพจน์

5.4 ปรากฏเป็นคู่ (pairness)

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

รูปภาพที่เป็นดัชนีปริจเฉท ปรากฏในประโยคหรือข้อความ ที่ต้องปรากฏคู่กันเสมอ เช่น *ฉันใด...ฉันนั้น, เมื่อไร...เมื่อนั้น, เท่าไร...เท่านั้น, ที่ไร...ทุกที่, ปุบ...ปั๊บ, กัด...กัด* หรือที่มีลักษณะของการถาม-ตอบ เช่น *ปุจฉา-วิสัชนา, ถาม-ตอบ*

5.5 ปรากฏตามหลังดัชนีปริจเฉทอื่น ๆ

รูปภาพที่เป็นดัชนีปริจเฉทบางประเภทจะปรากฏตามหลังดัชนีปริจเฉทอื่น ๆ เสมอเพื่อเสริมหรือเชื่อมโยงกับประโยคที่นำมาข้างหน้า หรือเชื่อมโยงกับดัชนีปริจเฉทอื่น ๆ ที่นำหน้าอยู่ในประโยค เช่น *จึง ยัง เลย*

หากพบรูปภาพที่ปรากฏเป็นดัชนีปริจเฉทในลักษณะต่างๆ เหล่านี้ ให้กำกับทั้งหมด โดยให้เป็นไปตามประเภทเดียวกันกับดัชนีปริจเฉทที่นำมาข้างหน้า

ตัวอย่าง

นอกจากจะช่วยให้รับประทานง่ายและสะดวกต่อการดำเนินชีวิตของคนยุคนี้แล้ว ยังได้รับประโยชน์ทั้งจากสมุนไพรและชุปไก่สกัดในคราวเดียวกันด้วย

ตัวอย่างนี้มี additive marker 2 ชุด ได้แก่

ก. สารหลักของประโยค

นอกจาก_ [กริยาวลี]_ แล้ว ยัง_ [กริยาวลี]_ ด้วย

(กำกับ *แล้ว ยัง อีกด้วย* เป็น additive marker ตาม *นอกจาก* ซึ่งเป็น additive ที่อยู่ข้างหน้า)

ข. สารรองของประโยค

ทั้ง [วลี] และ [วลี]

(กำกับให้เป็น additive marker เพราะเป็นการเพิ่มข้อมูลย่อยซึ่งเป็นสารรองในประโยค)

ประโยคเดียวกัน สามารถมีดัชนีปริจเฉทได้หลายประเภท

ตัวอย่าง

โปรตีนที่รับประทานเข้าไป นอกจากนำไปใช้แล้ว ยัง ก่อให้เกิดของเสียหรือขยะตามมา ซึ่ง ใดจะทำงาน

(additive) (additive) (cause-effect) (additive) (elaborative)

หนักขึ้นสำหรับผู้ที่มีไตเสื่อมเร็วขึ้น

6. ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการกำกับข้อมูลและวิธีการแก้ไข

6.1 รูปศัพท์เดียวสามารถจัดเป็นดัชนีปริจเฉทได้หลายประเภท เช่น คำว่า *เมื่อ*

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

วิธีการแก้ไข ให้ใช้การแทนที่ (substitution) มาช่วย

(ใช้สัญลักษณ์ > หมายถึง แทนที่ด้วย เช่น เมื่อ > เวลา หมายถึง เมื่อ แทนที่ด้วย เวลา)

โดยอาศัยคำศัพท์ที่เป็นตัวแทนของดัชนีปริจเฉทประเภทนั้น ๆ เช่น

sequential บอกลำดับเวลา ใช้คำว่า “เวลา” แทนที่

cause-effect ใช้คำว่า “เพราะ” ในกรณีที่อยู่ต้นประโยค

condition ใช้คำว่า “ถ้า” แทนที่

และใช้คำว่า “ก็ต่อเมื่อ” เมื่ออยู่กลางประโยค

กรณีคำว่า “เมื่อ”

เมื่อ > เวลา = sequential

เมื่อ > เพราะ = cause-effect

เมื่อ > ถ้า = condition

ดังนั้น ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จึงใช้คำแทนที่ ในการจัดประเภทของดัชนีปริจเฉท เช่น

(1) เมื่อนำผลได้และผลเสียมาพิจารณาร่วมกันแล้วกลายเป็นว่าการปลดกัญชาออกจากบัญชียา
(เวลา)

เสพติดของไทยกลับได้ไม่คุ้มเสีย (กำกับเป็น Sequential)

(2) เมื่อเป็นความรู้ก็ย่อมกำหนดพฤติกรรมของเขาในระดับหนึ่ง (กำกับเป็น cause-effect)
(เพราะ)

(3) เมื่อองค์ประกอบชีวิต จังหวะ เวลา สภาพแวดล้อมลงตัว และวิวัฒนาการเป็นรูปแบบชีวิต
(ถ้า)

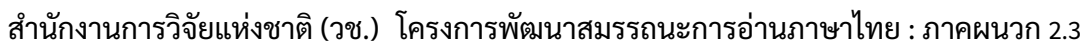
อย่างนี้ แต่ละคนไม่เหมือนกัน นิสัยและพฤติกรรมก็ต่างออกไป (กำกับเป็น condition)

6.2 คำสันธาน “และ” “หรือ” ที่ไม่ใช่ดัชนีปริจเฉท

คำสันธาน “และ” “หรือ” เชื่อมระหว่างคำกับคำ หรือวลีกับวลี ในแง่ของการแสดงความสมดุล (balancing) ของทั้งสองหน่วยนั้น โดยทั่วไปจะไม่จัดว่าเป็นดัชนีปริจเฉท (ยกเว้นว่าเป็นการเชื่อมระหว่างประโยคจะจัดให้เป็นดัชนีปริจเฉทประเภทดัชนีเพิ่มความ หรือ additive marker) แต่ในบางกรณีสามารถกำกับให้เป็นดัชนีปริจเฉทได้ เนื่องจากหน่วยที่เชื่อมนั้นแสดงเนื้อหาสาระของข้อมูลในลักษณะของการเพิ่มหรือเสริมข้อมูลให้กับหัวข้อ (topic) จึงกำกับให้เป็น additive marker

วิธีการแก้ไขปัญหานี้ ใช้วิธีการสลับที่ (reversal) มาช่วย

สันธาน “และ” “หรือ” ที่ไม่เป็นดัชนีปริจเฉท จะสามารถสลับหน่วยภาษาที่อยู่หน้าและหลัง “และ” “หรือ” ได้ โดยที่ไม่ทำให้เสียความหมายหรือสาระหลักของประโยค ทั้งนี้เพราะหน่วยภาษาที่อยู่หน้าและ

ตัวอย่าง

[แม่หรือพ่อ] จะเป็นคนรับลูกในวันนี้ [พ่อหรือแม่] จะเป็นคนรับลูกในวันนี้
 แม่และพ่อ พ่อและแม่

ตัวอย่าง

ในตอนจบ นักแสดงได้ออกมาโบกมือทักทายและขอบคุณผู้ชม

คำว่า “หรือ” ในบางกรณี ก็ได้มีลักษณะเป็นคำสันธาน เนื่องจากปรากฏนำหน้าประโยคหรือกริยาวิเศษณ์ที่บ่งชี้การเพิ่มเหตุการณ์หรือการกระทำซึ่งเป็นข้อมูลใหม่ที่ผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการนำเสนอเพิ่มความเข้ามา

ตัวอย่าง

ไฮดรียมรสนานิลลาจะมีบาร์โค้ดต่างจากไฮดรียมรสช็อกโกแลต หรือในกรณีกล่องใหญ่ที่บรรจุด้วย 12 ใบ ก็จะมีบาร์โค้ดแตกต่างจากกล่องเล็กใส่ด้วย 1 ใบ

ในกรณีเช่นนี้ กำกับ “หรือ” ให้เป็น additive marker

7. ประเภทของดัชนีปริจเฉท

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

การกำกับข้อมูลระดับประโยคของตัวบทอ่าน กำหนดให้ดัชนีปริจเฉทมีจำนวน **18 ประเภท** หรือ **18 ดัชนี** ได้แก่ 1) ดัชนีเรียงลำดับ 2) ดัชนีสรุป 3) ดัชนีเพิ่มความ 4) ดัชนีขยายความ 5) ดัชนีแย้งความ 6) ดัชนีเหตุ-ผล 7) ดัชนีเป้าหมาย 8) ดัชนีปัญหา-แก้ไข 9) ดัชนีเปรียบเทียบ 10) ดัชนีเงื่อนไข 11) ดัชนีเน้นเฉพาะ 12) ดัชนีสมมติ 13) ดัชนีอนุมาน 14) ดัชนีหัวเรื่อง 15) ดัชนีเปลี่ยนหัวเรื่อง 16) ดัชนีมุมมอง 17) ดัชนีปฏิสัมพันธ์ และ 18) ดัชนีอารมณ์ ดังในตารางต่อไปนี้

ประเภทของดัชนีปริจเฉท

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
1	ดัชนีเรียงลำดับ (Sequential marker/ temporal marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงการบอกลำดับเชิงเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของเรื่อง หรือเรียงลำดับเชิงกระบวนการของการกระทำ มักปรากฏในเรื่องเล่า หรือการอธิบายขั้นตอนการทำงาน		
		เกิดลำดับแรก	ลำดับแรก เรื่องแรก เรื่องที่หนึ่ง ประการแรก ประการที่หนึ่ง เหตุผลข้อที่หนึ่ง เหตุผลประการแรก ตัวเลข 1	(ช่วยเพิ่มตัวอย่าง) ระยะที่ 1 มีการประดิษฐ์คิดค้น...
		เหตุการณ์เกิดขึ้นเวลาปัจจุบัน (เวลาที่เกิดเหตุการณ์ ขณะหนึ่ง)	ณ ขณะนั้น, ในเวลานั้น, ขณะนั้น ขณะ, ขณะนี้ เวลานั้น, ปัจจุบันคือ ช่วงเวลานี้, ช่วงเวลาที่, เมื่อวันที่	และในขณะนี้นี้ยังมีสินค้าไทยที่จะ จำหน่ายได้อีกมากโดยเฉพาะการท่องเที่ยว (ช่วยเพิ่มตัวอย่าง)
		เหตุการณ์เกิดขึ้น พร้อมกัน (เน้นเหตุการณ์มาก กว่า 1 เหตุการณ์)	ขณะเดียวกัน, ในเวลาเดียวกัน พร้อมกัน, พร้อมกับ, ขณะที่, ในขณะที่, เมื่อ (ขณะที่, ในขณะที่ ที่เป็น sequential แตกต่างจาก contrastive หากอธิบายเพิ่ม)	ขณะเดียวกันบรรดานักเปิพิศดาร “แฟนพันธุ์แท้” ปลาพุกก็ได้ออกโรงคัดค้าน การเลี้ยงปลาชนิดนี้ อุบัติเหตุเกิดขึ้นในขณะที่เธอกำลังขับรถอยู่ เมื่อเธอเดินเข้ามาในห้อง ก็พบแม่นอนอยู่บนเตียง

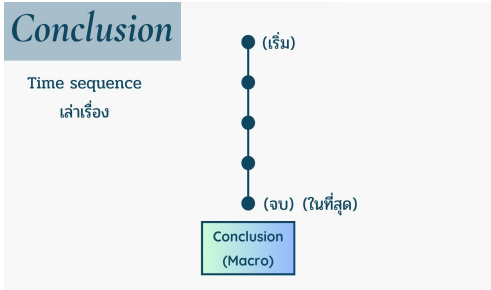
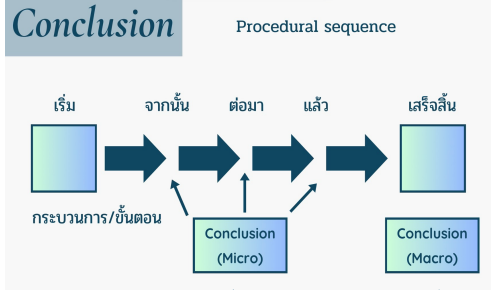
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
	การเรียงเรื่องลำดับ ต่อเนื่อง	ลำดับต่อมา ลำดับที่สอง เรื่องต่อมา เรื่องที่สอง ประการต่อมา ประการที่สอง และ, แล้ว, และแล้ว, แล้วก็, ละก็ เหตุผลข้อที่สอง เหตุผลประการต่อมา ประการที่สอง ตัวเลข 2 รองลงไป, รองลงมา, ต่อมา (วิชาการ) ตามลำดับ (มักปรากฏข้างท้าย)	รองลงไปคือการรับสารเกี่ยวกับการแยกประ เภทขยะมูลฝอย ทศนคติเกี่ยวกับ การแยกประเภทขยะมูลฝอย และอายุ ซึ่งเพิ่มอำนาจในการอธิบายการแปรผันของ การแยกประเภทขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 2.6, 1.6 และ 1.3 ตามลำดับ จนวันหนึ่งเธอได้ไปดูงานกลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์ แล้วกลับมารวมตัวกับคนในชุมชนตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ โดยต่อมาเธอทำหน้าที่เป็น ประธานกลุ่มและทำเตาเผาถ่านไปด้วย
	เน้นเหตุการณ์เกิดขึ้น ก่อนหน้า	เมื่อ.....แล้ว ก่อนหน้านี้ ก่อน, ก่อนที่, ก่อนที่จะ ในอดีต, ในอดีตก็คือ	ในอดีตมนุษย์เคารพบูชาธรรมชาติและ ให้ความสำคัญในฐานะเทพเจ้าที่มีอำนาจเท นือนมนุษย์ เมื่อมาถึงจุดเกิดเหตุ ก็พบรถยนต์ไฟไหม้แล้ว ทั้งคัน
	แสดงเรื่อง/สิ่งที่เกิดขึ้น มาก่อน	เมื่อไม่นานมานี้, หลายปีก่อน, ปีที่ผ่านมา, ผ่านมาไม่นาน จาก. [VP] (เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้)	หลายปีก่อนมีข่าวลือว่า ยมบาลจะมาเอาคนแก่ที่อยู่ตามบ้านไป
	บอกเหตุการณ์ที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต	ต่อจากนั้น [S]/[VP] ในวันข้างหน้าก็คือ [S]/[VP] อนาคตของ [NP] [S]/[VP] ต่อไป (มักปรากฏท้าย ประโยค)	(ช่วยเพิ่มตัวอย่าง) ในเบื้องต้น เจ้าหน้าที่จะได้นำสารเคมีเหล่านี้ ไปตรวจสอบต่อไป
	บอกเหตุการณ์เกิดขึ้น ฉับพลัน	ทันใดนั้น [S]/[VP] ทันใดนั้นเอง [S]/[VP] ทันทีทันใด [S]/[VP] [VP] ทันที	ทันใดนั้นเอง มันก็เกิดนิกรักสวณ้อยนางนั้น ขึ้นมาทันที
	เหตุการณ์พลิกผัน ไม่คาดคิด	ปรากฏว่า [S]/[VP] (ส่วนขยาย: อย่างไม่น่าเชื่อ, อย่าง ไม่คาดคิด) จู่ๆ, อยู่ๆ, ไป ๆ มา ๆ, (ภาษาพูด)	หลังจากตลาดขบเซามาไม่นาน ปรากฏว่า อุตสาหกรรมบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ก็เติบโตขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาษา	ตัวอย่าง
		ทำไปทำมา, อยู่ดีๆ ก็ (ภาษาพูด) ...เฉย, ...เฉยเลย (ภาษาพูด)	(ช่วยเพิ่มตัวอย่าง)
	เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อน หน้าและดำเนินมาถึง จุดเวลาหนึ่ง	จน (มีความแตกต่างจาก “จน” ที่ เป็น cause-effect) จนกระทั่ง ถึงจุดนี้, พอมาถึงจุดนี้, พอถึงจุดหนึ่ง และแล้ว, และแล้ววันนี้ก็มาถึง	จนกระทั่งเมื่อลูกสาวทั้งสามเติบโตใหญ่ มันจึง ได้ออกหาอาหารด้วยตัวเอง (ช่วยเพิ่มตัวอย่างที่มีคำว่า “จน” ที่เป็น sequential)
	เหตุการณ์เกิดขึ้นหลัง/ เหตุการณ์เกิดตามมา	หลัง/หลังจาก [NP/ VP] หลังจากนั้น [S]/[VP] หลังจากนี้ [S]/[VP] ต่อมา [S]/[VP] ต่อจากนี้ [S]/[VP] ในเวลาต่อมา [S]/[VP]	น้ำทะเลในอ่าวไทยมีอุณหภูมิสูงกว่า ปรกติและแม้จะดำลึกลงไปหลายสิบ เมตร อุณหภูมิก็ยังไม่ลดลง หลังจากนั้น ไม่นานปรากฏการณ์บางอย่างในท้อง ทะเลก็เกิดขึ้น อย่างไรก็ดี ในเวลาต่อมากลุ่มนักออก แบบปริศนาหรือ “นายจ๊ก” ในอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ได้รวมตัวกันก่อตั้งชมรมจ๊กพนสนิมคม
	ลำดับสุดท้าย	ลำดับสุดท้าย [NP/ VP] เรื่องสุดท้าย [NP/ VP] ประการสุดท้าย [NP/ VP] ในตอนจบ [S]/[VP]	ประการสุดท้าย ก็คือ..... สิ่งที่พิจารณาเป็นลำดับสุดท้าย ก็คือ... ในตอนจบ นักแสดงได้ออกมาโบกมือ ทักทายและขอบคุณผู้ชม
	ปิดท้ายเรื่อง	เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า [S]/[VP] # เรื่องก็มีด้วยประการฉะนี้ [S]/[VP] ด้วยประการฉะนี้	เมื่อเราได้รับศัพท์คำนี้มาใช้ในภาษาไทย พยางค์แรกคือ “ห่อ” จึงหายไป 1 พยางค์ เหลือเพียง “ล้านเต่า” และกลายมาเป็น “ล้านเตา” ด้วยประการฉะนี้
	กล่าวลา	# ขอตัวลาไปก่อน # สวัสดี (ที่ปรากฏท้ายเรื่อง) # ไปแล้วนะ # แล้วเจอกันใหม่ # แล้วพบกันใหม่	(มักพบในตัวบทที่เป็นสนทนา การพูด บรรยาย การพูดคุยเชิงสัมภาษณ์) (ช่วยเพิ่มตัวอย่างข้อมูลบทสนทนา)

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
2	ดัชนีสรุป (conclusion marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงการกล่าวถึงข้อสรุป หรือการจบหัวเรื่อง (โดยส่วนใหญ่มักปรากฏร่วมกับ Sequential marker) การสรุปมี 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับมหภาค เป็นการสรุปของเนื้อเรื่องรวมของตัวบททั้งหมด จะปรากฏที่ย่อหน้าสุดท้ายของเรื่อง 2) ระดับจุลภาค เป็นการสรุปประเด็นย่อยหรือหัวเรื่องย่อย อยู่ในระดับประโยค ปรากฏภายในย่อหน้า	 	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงการกล่าวถึงข้อสรุป หรือการจบหัวเรื่อง (โดยส่วนใหญ่มักปรากฏร่วมกับ Sequential marker) การสรุปมี 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับมหภาค เป็นการสรุปของเนื้อเรื่องรวมของตัวบททั้งหมด จะปรากฏที่ย่อหน้าสุดท้ายของเรื่อง 2) ระดับจุลภาค เป็นการสรุปประเด็นย่อยหรือหัวเรื่องย่อย อยู่ในระดับประโยค ปรากฏภายในย่อหน้า ในที่สุด ในตอนจบสรุปคือ สรุปได้ว่า โดยสรุป, กล่าวโดยสรุป ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นอันว่า จบแค่นี้ โอเค ขอจบก่อน เอาละ ทั้งนี้, ถึงที่สุดแล้ว (เป็นการสรุปส่วนย่อยของเรื่อง) ถึงตอนนี้ บทสรุปที่ดีของการขบคิดในเรื่องนี้จึงอาจเป็นความเห็นที่แพทย์ชาวอเมริกันคนหนึ่งตอบนักข่าวที่ถามถึงกรณี นายแพทย์แจ็ก เคอร์วีย์เกียน ถึงที่สุดแล้ว “การณษฆาต” อาจพาเราไปสู่การตั้งคำถามเรื่องความตายและการดำรงอยู่ ซึ่งหาคำตอบเบ็ดเสร็จไม่ได้ง่าย ๆ ถึงตอนนี้ คนที่ยังลังเลอยู่คงตัดสินใจได้แล้วว่า ...จะเลือกเดินเข้าหาฮีเบย์ หรือว่าจะหลีกเลี่ยง...

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
			เพียงเท่านี้	จากทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ก่อนตัดสินใจฉีดโบท็อกซ์ต้องถามตัวเองให้ชั ดเจนว่า เราต้องการทำจริงๆ หรือไม่ เพียงเท่านี้ก็จะทำให้เรามีสุขภาพดี (ปรากฏ ตอนจบของเรื่อง)
3	ดัชนีเพิ่มความ (Additive marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงการกล่าวเสริม การเพิ่มข้อมูลใหม่ หรือเพิ่มหัวเรื่องเข้าไป ในบริบทเดียวกันของเรื่อง ใหญ่หรือของเรื่องย่อย		
		แสดงความเหมือนกัน (similarity) (เสริมความสิ่งที่อยู่ข้างห นากับสิ่งที่ตามมามี ความเหมือนกัน) (มักใช้แสดงความเห็นที่ เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ใช้เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล ที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือสอดคล้องกัน	เช่นเดียวกับ, เหมือนกับ, เหมือนกัน, เปรียบเช่นเดียวกับ, เช่นกัน เฉกเช่นเดียวกัน, ในทำนองเดียวกัน, (เหมือนในภาษาอังกฤษใช้ว่า <i>similarly, likewise, equally, in the same way</i>)	...เช่นเดียวกับขนมอบชิ้นเล็กๆ น้อยๆ ที่คนอังกฤษเตรียมไว้รับประทานกับ น้ำชายามบ่ายนั่นเอง
		แสดงการเพิ่มหรือเสริม ข้อมูลใหม่ (adding new info ซึ่งอาจเป็น การเพิ่มเติมข้อมูลรอง (supplement) เพื่อ เสริมข้อมูล/เรื่อง ที่มีอยู่เดิม หรือต่อเนื่อง จากข้อมูลเดิม)	และ, นอกจากนี้, อีกทั้ง, รวมถึง รวมทั้ง, ยิ่งกว่านั้น, มากกว่านั้น รวมถึง, รวมไปถึง และ [VP] ด้วย (อาจจะมีคำว่า “ด้วย” ปิดท้าย)	ให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถตัดสินใจวางแผน และบริหารงานด้านการผลิต การจัดซื้อ และการตลาดได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยต่อมาเธอทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่มและ ทำเตาเผาถ่านไปด้วย

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
		รวมทั้ง [NP] และ [NP] อีกกลุ่มหนึ่ง (แสดงการเพิ่มข้อมูล จากที่มีอยู่แล้วและได้กล่าวมาก่อน ในหัวเรื่องเดียวกัน) ไม่เพียงแต่ [VP] เท่านั้น ยัง [VP] อีกด้วย (ให้กำกับคำว่า “อีกด้วย” ที่ปิด ท้ายข้อความด้วย) ไม่มี [NP VP] นอกจาก [NP VP] แถม ([VP]) ยัง [VP] (เพิ่มข้อมูล และแสดงทัศนะของผู้พูด อาจเป็นแง่บวกหรือลบก็ได้) ไม่เพียงเท่านั้น [NP+VP] ยัง [VP] (อีกด้วย) ประกอบกับ, บวกกับ, หน้าซ้ำ, ผนวกกับ, ประจวบกับ, ตั้งแต่ [NP] [NP] แม้กระทั่ง [NP]	น้ำฝนคือน้ำจากธรรมชาติที่สะอาดและได้ หล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์รวมทั้งพืชและสัตว์มา ช้านาน โดยให้จำนวนครึ่งหนึ่งนั่งในตู้คนเดียวกับ คอมพิวเตอร์ที่มีกระจกส่องหน้าตนเองอยู่ และอีกกลุ่มหนึ่งไม่มีกระจก เธอเก่งในด้านการพูดและยังสามารถเขียนได้ ดีอีกด้วย การออกกำลังกายช่วยให้ร่างกายแข็งแรง นอกจากนี้ ยังทำให้จิตใจผ่อนคลาย ไม่มีอะไรสะดุดตา นอกจากเตาเผาถ่านทำ จากถังแดงจำนวนสามเตา แถมยังไม่ต้องเสียค่านายหน้าหรือค่า โฆษณาอีกด้วย ไม่เพียงแต่สร้างความคมของหินด้วยการ กะเทาะเท่านั้น ยังรู้จักเอาเขาและกระดูก สัตว์มาใช้ตกแต่งคมหินเพื่อให้ขอบเรียบ ยิ่งขึ้นอีกด้วย ไม่เพียงเท่านั้น การรับประทานมะละกอจีเอ็ม โออาจเสี่ยงต่อโรคมะเร็ง (อีกด้วย) ประเทศไทยเข้าสู่ฤดูหนาวซึ่งอากาศ ค่อนข้างเย็นสบาย ประจวบกับมีช่วงวันหยุด ยาวเทศกาลปีใหม่ คนส่วนมากจึงนิยมไป พักผ่อน ขึ้นอยู่กับทุกอย่างบนเครื่องบิน ตั้งแต่ ปริมาณแสงสว่างในห้องผู้โดยสาร เวลา อาหาร ความบันเทิงระหว่างการเดินทาง แม้กระทั่งที่นั่งบนเก้าอี้
	เพิ่มข้อมูลใหม่หรือ ความคิดใหม่ที่ไม่ได้ กล่าวถึงมาก่อน	ทั้งนี้ (มักปรากฏหน้าการแสดงเหตุผล หรือความคิดใหม่จาก topic เดิม)	ทั้งนี้เพราะว่าประเทศฟินแลนด์มีชนท้องถิ่น ซึ่งบังก้อพยพแยกกลุ่มมาจาก ประเทศอื่น บ้างก็ไปตั้งถิ่นฐานห่างไกล ในที่ทุรกันดาร

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

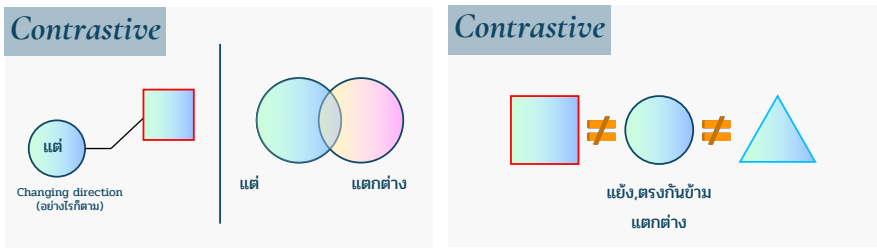
	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
		(adding new parts)	อนึ่ง (ปรากฏหน้าข้อความเพื่อเพิ่มส่วน ต่อขยายจากเรื่องเดิม) ในเบื้องต้น (มักปรากฏในข่าวอาชญากรรม)	ในเบื้องต้น เจ้าหน้าที่จะได้นำสารเคมีเหล่านี้ ไปตรวจสอบต่อไป
		กล่าวซ้ำ/สิ่งคล้ายกัน (restatement) เสริมความคิดหรือ รายละเอียดของ สิ่งที่อยู่ข้างหน้า (ในข้อมูลชุดเดียวกัน) (แม้จะคล้ายกับ similarity แต่ restatement เน้นที่ สิ่งของ, ข้อมูล อยู่ข้าง หลังซึ่งเป็นข้อมูลเสริม ข้อมูลข้างหน้าใน ลักษณะของการกล่าวซ้ำ ในขณะที่ similarity เน้นเชิงแสดงทัศนะ)	หรือ (ที่อยู่ระหว่างสิ่งที่เหมือนกัน) กล่าวอีกนัยหนึ่ง อีกนัยหนึ่ง กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า พูดง่ายๆ ก็คือ	“บาร์โค้ด” หรือ “เลขหมายประจำตัวสินค้า” หมายถึงแท่งบาร์สีขาวและสีดำที่เรียง เข้าด้วยกันประกอบกับตัวเลขอีก 8-13 หลัก
		การเพิ่มเติมข้อมูลรอง (supplement) (ใช้เพื่อให้ข้อมูลเสริมที่ เกี่ยวข้องแต่ไม่ใช่ ข้อมูลหลัก โดยมักจะเป็นข้อมูลที่ เพิ่มเติมมาเพื่อเสริม ข้อมูลหลัก)	ทั้งนี้ รวมทั้ง, ยิ่งกว่านั้น, นอกเหนือจากนี้	งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบต่อสุขภาพ ของมนุษย์ด้วย" การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญของ เศรษฐกิจไทย ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม (เพิ่มตัวเครื่องหมายวงเล็บ บอก additive)
		เพิ่มข้อมูลอีกชุดหนึ่งใน เครื่องหมายวงเล็บที่อยู่ ท้ายคำ/วลี เพื่อให้ข้อมูล เพิ่มแก่ผู้อ่านว่าคำ/วลีที่ อยู่หน้าวงเล็บคืออะไร	กำกับเครื่องหมายวงเล็บ ท้ายคำ/ วลี	

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
4	ดัชนีขยายความ (elaborative marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงการขยายความและให้รายละเอียดของเรื่อง (topic) หรือสิ่งที่อยู่ข้างหน้า (แสดงข้อมูลใหม่ที่เป็นรายละเอียด หรือขยายความ ส่วนที่อยู่ข้างหน้า เพื่อให้ข้อมูล สมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น)(เชื่อมโยงรายละเอียดของ หัวเรื่อง (topic) เดียวกัน ในย่อหน้าหรือในประโยคเดียวกัน)		
		การนิยาม (definition)		คำที่เรารู้จักกันมากอีกคำคือ “ติ่มซำ” คำคำนี้มาจากคำว่า “ติ่มซำ” ในภาษากวางตุ้ง มีที่มาดั้งเดิมหมายถึง อาหารที่รับประทานยามว่าง แปลตรงตัวคือ “สิ่งละอัน พันละน้อย”
		แสดงตัวอย่าง (example)		บาร์โค้ดจึงทำให้ทราบชนิดของสินค้า รวมถึงรายละเอียดอื่นๆ เช่น ขนาด สี ลวดลาย ราคา จำนวนบรรจุ ฯลฯ หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น Blue Jet/Air Asia... โดยยกตัวอย่างบางธุรกิจ เช่น กรณีกลุ่ม RC Cola...

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
	แสดงวิธีการ (ของ สิ่งที่ตามมา)	โดย โดยที่ โดยการ ด้วย (แสดงวิธีการ แตกต่างจาก “ด้วย” ที่แสดงเหตุผล)	สิ่งเหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกให้คุณสามารถทำธุรกิจขนาดใหญ่ได้โดยที่คุณไม่ต้องลงมือทำเองแม้แต่หน่วย 10 แนวคิดและตัวอย่าง ที่ถูกนำไปปฏิบัติจริงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยคุณสามารถเริ่มทดลองปฏิบัติตามแนวคิดและตัวอย่างเหล่านี้ได้ทันที
	ขยายรายละเอียดใน ขอบเขตเรื่องเดียวกัน (expansion of identified detail)	ดังนี้, ดังต่อไปนี้, ต่อไปนี้ ดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้ มีรายละเอียดดังนี้ มีรายละเอียดต่อไปนี้ มีรายละเอียดคือ ดังนี้คือ ดังนี้ ต่อไปนี้ คือ (ที่อยู่ท้ายย่อหน้า หรือท้าย ประโยค)	นวัตกรรมจึงมีอยู่หลายมิติ (Dimensions) ดังนี้...
	ขยายรายละเอียดของ เรื่อง/สิ่งที่อยู่ข้างหน้า (expansion of new information)	คือ ก็คือ กล่าวคือ, หรือก็คือ (อยู่ระหว่างประโยค หรือระหว่างเรื่อง (topic) กับ เนื้อความ (comment) หมายความว่า (ที่ไม่ใช่การจำกัด ความ)	แม้การลบ e-mail ออกจากคอมพิวเตอร์ ของแต่ละคนไม่ได้หมายความว่า e-mail ฉบับนั้นจะถูกลบทิ้งไปจาก ฮาร์ดไดรฟ์ของ บริษัทนายจ้าง นอกจากนี้ การยังมีข้อความนั้นอยู่ก็ หมายความว่าถ้าหากศาลมีคำสั่งให้ส่งให้เป็น หลักฐาน ก็จำเป็นต้องส่งให้
	ขยายขอบเขตของเรื่อง (expansion of topic)	ที่, ซึ่ง (หน้าข้อความหรือต้นย่อหน้า) Note: “ที่, ซึ่ง อัน ผู้” เป็น Relative pronoun บางตำรา นับเป็น specific Elaborative) ได้ แต่ในที่นี้ไม่นับว่าเป็น	นอกจากนี้สีแดงยังใช้ประกอบคำอื่นอีกมาก มาย ซึ่งล้วนแสดงถึงความปิติยินดี การเฉลิมฉลอง ความรุ่งเรือง ซึ่งการฝึกฝนสร้างขานหินต้องอาศัยการ เรียนรู้ความแตกต่างของหินแต่ละประเภท

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
			discourse marker เนื่องจากคำเหล่านี้ทำหน้าที่เชิงวากยสัมพันธ์มากกว่า เชิงdiscourse	
		บอกขอบเขตปิดท้าย รายละเอียดของข้อมูลใหม่	เป็นต้น, ...เป็นอาทิ, ฯลฯอะไรอย่างนี้, ไรงี้, อะไรเงี้ย อะไรทำนองนั้น, ทำนองนั้น, ประมาณนั้น ประมาณนี้ (ไม่แน่ใจว่า เช่นกัน อีกด้วย ก็ตาม เป็นการปิดท้ายเนื้อความที่เป็น รายละเอียดหรือไม่)	เยื่อหุ้มธรรมชาตินี้ มีความโปร่งใส มอง สวยงามด้วย
		Quotative marker	-เครื่องหมายอัญประกาศ (direct speech) -คำว่า “ว่า” ที่ตามหลังคำกริยา เกี่ยวกับการพูด ความรู้สึก ความคิด เช่น กล่าว, บอก, เล่า, พูด, ยืนยัน เปิดเผยว่า (indirect speech)	คุณรัตนชัยกล่าว “.....” แต่ศาสตราจารย์ ฮาโรลด์ คอร์ก ผู้เชี่ยวชาญทางข้าวสาลีแห่งมหาวิทยาลัย ฮอว์กกล่าวว่าว่า นอกจากไขมันในรูปน้ำมัน ที่อยู่ในช่อง สำหรับปรุงรสแล้ว...
5	ดัชนีแย้งความ (contrastive marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงเนื้อหาในแง่ของการแสดงความคิดต่าง เชิงปฏิเสธ การไม่เห็นด้วยกับความคิดที่มีมาก่อน หรือมีการเปลี่ยนทิศทางของเนื้อความ (change direction) ที่มีมาก่อน 		
		แย้งแบบแสดงความ แตกต่าง (contrast)	แต่, แต่ก็, แม้ว่า, แม้กระนั้นก็ตาม ที่ต่างกันก็คือ ที่เห็นแตกต่างอย่างสิ้นเชิงก็คือ ทั้งที่, ทั้ง ๆ ที่, ในขณะที่	การลูกกลมของมะเร็งส่งกลิ่นเหม็นมาก แม้แต่สุนัขที่พรอยด์รักมากยังหนีออกไปนอ นผ่านอกห้อง

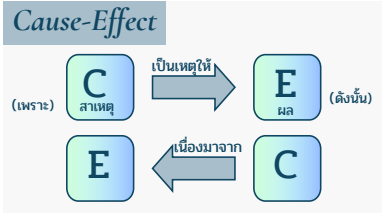

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาษา	ตัวอย่าง
		ถ้าแม้ว่า, ไม่เพียงเท่านั้น แต่ยัง แต่ขณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม เพียงแต่ ทว่า (แสดงการแย้งความ) ต่อให้...(มักตามด้วย negative/negation) ใช้จะ [VP]	อย่างไรก็ตามมีบ้านพักตากอากาศหลายแห่ง ใกล้กับเมืองนางซาก็ใหม่ประชาสัมพันธ์เท ศกาลกินปลาพุทไธสง ทว่าอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงอย่างบะหมี่ก็ งสำเร็จรูปก็กำลังถูกเฟื่องฟูว่าจะมีผลดีต่อ ร่างกายหรือไม่ -กลีบส้มโอมีกลีบที่บางมาก ทว่าสามารถ บรรจุของเหลวฉ่ำน้ำไว้ในได้ปริมาณ หลายร้อยเท่า ต่อให้ไม่มี “พรสวรรค์” เลย หากบากบั่น มานะก็สามารถบรรลุเป้าหมายได้เช่นกัน น้ำค้างใช้จะเกิดเฉพาะเวลากลางคืนหรือย่ำ รุ่งเท่านั้น แม้แต่ในตอนเย็นเวลาพระอาทิตย์ ตกดิน บางทีก็เกิดน้ำค้างเกาะอยู่ตามใบ หญ้าและใบไม้ด้วยเช่นกัน เพียงแต่คุณเป็นหนุ่มสาวที่ประกอบไปด้วยก ำลังแห่งสติปัญญา มีเพียงที่ดินผืนเล็กๆ ผืนหนึ่ง... ในขณะที่เทพเมอร์คิวรีเป็นเทพแห่งการสื่อ สาร สามารถเดินทางได้อย่างรวดเร็ว
	แย้งแบบตรงข้าม (contradiction)	แต่, แม้ว่า ในทางตรงกันข้าม ที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แม้ว่าเรื่องของเมืองหรือประเทศจะเป็นส่วน ครอบงำอย่างใหญ่และกว้างขวาง แทบจะหาขอบเขตจำกัดไม่ได้ก็ตาม แต่...
	แย้งแบบต่างที่เน้น ทัศนคติเชิงบวกหรือลบก็ได้	ถึงอย่างไร...ก็ ถึงแม้...ก็ ถึง...ก็, ถึง...อย่างไรก็, อย่างไร...ก็, ถึงอย่างไรก็	ผู้ประสบอุบัติเหตุร้ายแรงที่ถึงแม้จะมี ชีวิตรอดแต่ก็ต้องทนทุกข์ทรมานอย่าง แสนสาหัส ถึงแม้ว่าเกมออนไลน์จะเป็นอันตรายต่อ เด็กๆ แต่ก็ยังมีข้อดีอยู่หลายประการ

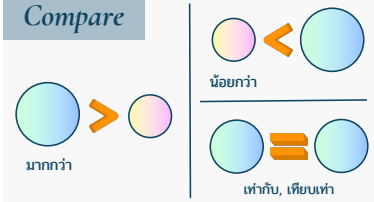
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
				ถึง e-mail จะอันตรายอย่างไร ก็ไม่มีทาง หยุดยั้งได้
		แย้งแบบแสดงความไม่ค าดคิด	ปรากฏว่า (มักใช้ในการแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์) (จะแตกต่างจาก sequential ที่ เน้นการเล่าเรื่อง การลำดับ เหตุการณ์)	เพราะตลอดระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา พวกเราได้ทำการทดสอบหาพิษในตัว ปลาทุกเดือน ปรากฏว่าไม่พบพิษเลย
		แย้งเพื่อเปลี่ยนทิศทาง เนื้อหา	แต่ ไม่เพียง...หากยัง	เขาไม่เพียงใส่น้ำอบน้ำปรุงจริงจังเท่านั้น แต่ยังใส่สมุนไพรชนิดหนึ่ง (ตัวอย่างนี้ เหมือนไม่เปลี่ยนทิศทางเนื้อหา แต่เพียงแสดงความต่างจากที่คาดคิดเท่านั้น- จันทิมา)
6	ดัชนีเหตุ-ผล (cause-effect marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อความในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ระหว่างเนื้อความ ที่อยู่ข้างหน้ากับเนื้อความที่อยู่ข้างหลัง		
				
		บอกเหตุ (causality)	เพราะ, เพราะว่า เนื่องจาก, เนื่องจาก อันเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่า สาเหตุก็คือ ด้วย, ด้วยเหตุนี้, ด้วยเหตุที่, ด้วยเหตุที่ว่า ด้วยเหตุฉะนั้น ก่อให้เกิด, ทำให้เกิด, เป็นสาเหตุ ให้เกิด, สาเหตุที่ทำให้เกิด, ส่งผล ให้เกิด ช่วยให้ (หาตัวอย่าง)	เนื่องจากสีแดงเกี่ยวข้องกับการหลัง เลือด ดังนั้นจึงเป็นสัญลักษณ์ของ เครื่องหมายอันตราย จึงใช้ทั้งเครื่องหมายหัวใจ ให้ยาเพิ่มความดันทาง เส้นเลือดดำ และยาคลายกล้ามเนื้อเพื่อควบคุม การหายใจ ด้วยยิดว่าหน้าที่ของแพทย์ คือรักษาชีวิตของผู้ป่วยไว้อย่างเต็มความ สามารถ

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

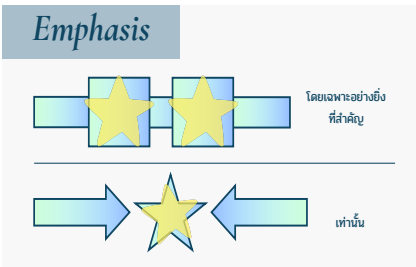
	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
		บอกผล (effect)	ดังนั้น, ดังนั้น...จึง, จึง เพราะฉะนั้น, ฉะนั้น ฉันใดฉันนั้น, ...ฉันใด...ฉันนั้น ผลก็คือ, ผลที่ตามมาก็คือ..., ผลที่เกิดขึ้นก็คือ... จึงเกิดผลที่ว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น จนมีผล จน	ดังนั้น เราอาจจะกล่าวได้ว่า นอกเหนือจากนวัตกรรมแล้ว “การจัดการนวัตกรรม” หรือก็คือ ศาสตร์ของการต่อยอดและขยายผลการจัดการ เทคโนโลยีให้ครบวงจรด้วยการรวมศาสตร์ ในแขนงต่างๆ ฉะนั้น ก่อนที่จะดำเนินการเพื่อซื้อแฟรนไชส์ ผู้ซื้อสิทธิจะต้องคำนึงว่าแฟรนไชส์ แบรนด์ที่กำลังจะซื้อเหมาะกับตัวเอง หรือไม่ e-mail ถูกวิจารณ์มากกว่า เป็นตัวการทำให้ เส้นแบ่งระหว่างงานและการพักผ่อนเบลอ จนมีผล ต่อการดำรงชีวิต
7	ดัชนีเป้าหมาย (Purposive marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความสัมพันธ์ของข้อความในลักษณะที่เป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของเหตุการณ์ การกระทำ หรือในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง		
			เพื่อ, เพื่อที่จะ, เพื่อที่ว่า มุ่ง (text วิชาการ)	การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่ง ศึกษาพฤติกรรมและการแยก ประเภทขยะมูลฝอยและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การแยกประเภทขยะมูลฝอยของประชาชน ในชุมชนเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร (หาตัวอย่างคำว่า เพื่อ ด้วย)
8	ดัชนีปัญหา-แก้ไข (problem-solving marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความสัมพันธ์ของข้อความในแง่ที่ข้อความหนึ่งบ่งชี้เกี่ยวกับปัญหา ข้อความหนึ่งแสดง ความคิดเกี่ยวกับทางออกหรือเสนอทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต่างจาก cause-effect marker ที่มุ่งเน้นที่ ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลมากกว่าที่จะแสดงการชี้ให้เห็นปัญหาและแสดงแนวทางแก้ไขของปัญหา (ส่วน ใหญ่มักเกิดกับตัวบทประเภท argumentative)		

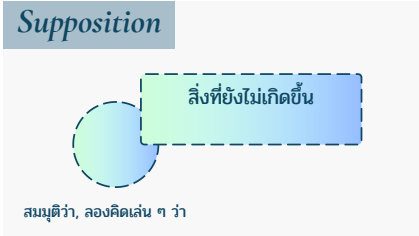
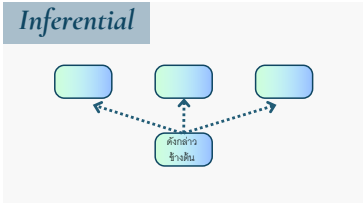
	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
				
9	ดัชนีเปรียบเทียบ (comparative marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อความในลักษณะของการเปรียบเทียบ ทั้งในลักษณะที่เท่ากัน น้อยกว่า หรือมากกว่า เป็นลักษณะการเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เคยให้ไว้ก่อนหน้านี้หรือเคยทราบมาก่อนหน้า 	ปัญหาก็คือ ที่มาของปัญหา ทางแก้ไขก็คือ ทางออกก็คือ สาเหตุ (ของปัญหา) วิธีแก้	ปัญหาก็คือผู้ป่วนเขามีระเบียบในการกำหนด ที่ชัดเจน สำหรับผู้จำเป็นต้องใช้วีลแชร์ มีกฎว่าต้องออกแบบอย่างไร มีปริมาณเท่าไร แต่กลับไม่มีกฎหมายลงโทษผู้ที่จอดรถ ในช่องจอดพิเศษโดยไม่มีความจำเป็น (หาตัวอย่าง แสดงวิธีแก้) เท่ากัน, พอๆ กับ, เท่ากับ เหมือนกัน (เช่นกัน เหมือนกัน), ราวกับว่า, ราวกับ, คล้ายกับ เปรียบเสมือน, เปรียบเสมือนเป็น เปรียบเทียบ มากกว่า (ยิ่ง..มาก...ก็..), ดีกว่า น้อยกว่า เท่ากับว่า สัมผัสให้เคลเซียมและวิตามินดีแก่ร่างกายมาก พอ ๆ กับนม -ราวกับว่า -ต่อให้ไม่มี “พรสวรรค์” เลย หากบากบั่น มานะก็สามารถบรรลุเป้าหมายได้เช่นกัน ยิ่งอยู่ในการทดลองนานมากขึ้น เขาก็พบว่า การมีอินเทอร์เน็ตนั้นดีกว่าไม่มีแน่ๆ

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

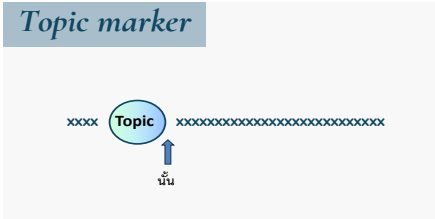
	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาษา	ตัวอย่าง
			มากหรือน้อยกว่า [VP/NP]	จะใช้พลังงานทั้งหมด มากหรือน้อยกว่า การผลิตและการกำจัดแก้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง
10	ดัชนีเงื่อนไข (condition marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความสัมพันธ์ในลักษณะที่ข้อความที่อยู่ข้างหน้าและที่ตามมาข้างหลังเป็นเงื่อนไขแก่กันหรือขึ้นต่อกัน ถ้าปราศจากข้อ ความหนึ่งอีก ข้อความหนึ่งก็จะ เกิดไม่ได้	Condition	
		เงื่อนไขแบบให้เลือกร้อยอย่างใดอย่างถึง	ถ้าไม่....นี้ ก็.....นั้น หรือไม่ก็....	ถ้าไม่ให้อาหารแล้วผ้าจะไม่ติดครามหรือที่เรียกว่า “ครามลักหนี่หมอนิล”
		ยื่นเงื่อนไขกำหนดให้เลือกร้อยอย่างใดอย่างถึง	มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น เว้นเสียแต่ว่า.. นอกจากว่า เว้นแต่ว่า นอกเสียจากว่า	เวลาย่อมอ่อมห้ามไม่ให้มีหญิงมีครรภ์อยู่ใกล้บริเวณนั้น มิฉะนั้นจะยอมผ้าไม่ติด
		เงื่อนไขให้เกิดบางสิ่งบางอย่าง	ถ้า [VP] [VP] ถ้า [VP] ก็ [VP] หาก [VP] ก็ [VP] ถ้าหาก [VP] [VP] พอ [VP] [VP] พอ [VP] ก็ [VP] กว่า [VP] ก็ [VP] พอ [VP] ค่อย [VP] ขึ้นอยู่กับ [NP] [VP] ในกรณีที่ [VP] [VP] ก็ต่อเมื่อ [VP]	และ ถ้าหาก เลือกได้ควรซื้อผลไม้ที่ปลูกตามสภาพธรรมชาติและสุกคาต้น หาก พิจารณาสนนราคาและความสดของสินค้าแล้ว ควรซื้อผลไม้จากแม่ค้าพ่อค้าข้างทางและในตลาดสด กว่า เจ้าภาพจะพิมพ์ชื่อฉันในบัตรเชิญ เขา คงคิดแล้วคิดอีก (คล้ายกับ กว่าถ้าจะสนุก งากี่ไหม้) พอ แดดออก ค่อยซักผ้า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ ขนาดและความลึกของ บาดแผล มจะสามารถดันไปด้านล่างได้อย่างรวดเร็ว ในกรณีที่ สมาชิกสูญหายไปกับกระแสน้ำ หรือถูกปลากิน

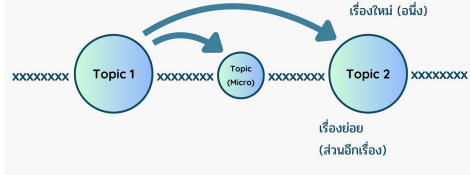
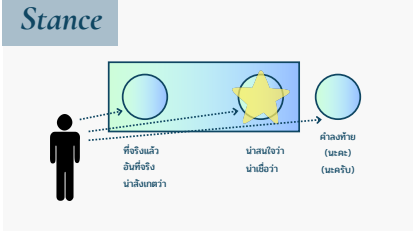
	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
			เมื่อ [VP] [VP]	เมื่อเปรียบเทียบระหว่างซีกโลกเหนือและใต้ ประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่เหนือเส้น ศูนย์สูตรใช้เชื้อเพลิงมากกว่าซีกโลกใต้
11	ดัชนีเน้นเฉพาะ (emphasis marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความหมายเชิงเน้นหรือแสดงการชี้เฉพาะของสาระและข้อมูลที่น่าเสนอในข้อความ เพื่อ สร้างความเฉพาะเจาะจงของข้อมูลรายละเอียดนั้น หรือเป็นการสร้างความเด่นให้กับข้อมูลนั้นเป็นการเฉพาะ		
		เน้นชี้เฉพาะอย่างใด อย่างหนึ่ง	โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ...เท่านั้น (ปรากฏท้ายข้อความ) ยกเว้น...เท่านั้น ที่สำคัญ..	ดังนั้นในงานมงคล งานเฉลิมฉลองต่างๆ จะเห็นสิ่งของเครื่องใช้ประดับงานสีแดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานมงคลสมรส อะคิลลีสที่มีร่างกายคงกระพัน อาวุธฟันแทงไม่เข้า ยกเว้นบริเวณข้อเท้าเท่านั้น
		เน้นให้นักแน่นยิ่งขึ้น (จะเป็นการเน้น เนื้อความ (comment) เพื่อแสดงความหนัก แน่นของข้อมูล รายละเอียดในเนื้อความ นั้น)	...นั่นเอง/นั่นเอง (มักปรากฏปิด ท้ายหรือจบข้อความที่เน้น เนื้อความ) (ย้ายไป elaborative) ..นั่นไง, ...ไง (แสดงมูลบทว่าเป็น ข้อมูลเก่าที่ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังหรือ น่าจะรู้อยู่แล้ว) ...นั่นแหละ ...เช่นกัน	...เช่นเดียวกับขนมอบชิ้นเล็กๆ น้อยๆ ที่คนอังกฤษเตรียมไว้รับประทานกับ น้ำชายามบ่ายนั่นเอง -ถ้าไม่มีการพัฒนาขึ้นมา ก็ไม่เกิด ประโยชน์แต่อย่างใดเช่นกัน
		เน้นเพื่อสร้างจุดเด่น พิเศษ	เครื่องหมายัญประกาศที่คำหรือ วลีเฉพาะ (กำกับเฉพาะเครื่องหมาย ัญประกาศ)	เพราะการพิมพ์ e-mail ทำให้เกิดความรู้สึก "กล้า" และเปิดเผยมากกว่า

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
12	ดัชนีสมมติ (Supposition marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความหมายของข้อความในลักษณะว่าเป็นสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริง เป็น การคาดคะเนหรือคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 		
			สมมุติว่า... เป็นไปได้หรือไม่ว่า... ถ้าเป็นไปได้...ก็ คิดว่า ถ้า... เชื่อว่า ถ้า...	ถ้าเป็นไปได้ก็อยากประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดูสักครั้ง (เพิ่มตัวอย่าง) ...หรือใช้ถังหน้าหลังจากกลับจากพิธี ปลงศพ คาดว่า ช่วยให้หายทุกข์โศกโรคภัย กำจัดเสนียดจัญไร มีโชคสวัสดิ์
13	ดัชนีอนุมาน (inferential marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงถึงการตีความและอนุมานถึงสิ่งที่เอ่ยถึงมาแล้ว เป็นอ้างอิงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเชื่อมโยงสู่สิ่งที่กล่าวถึงในข้อความที่ตามมา 		
			ใน (นามวลี) เช่นนี้ (นามวลี) เช่นนี้ ในที่นี้ (นามวลี)ดังกล่าว/ข้างต้น/นี้ (นามวลี) เหล่านี้/นั้น (determiner) จาก [NP] พบว่า ในการนี้ [VP] / [S]	...ซึ่งทั้งสองกรณีนี้เกิดได้จากหลาย สาเหตุ... ข้อความที่เขียนเหล่านี้คือหลักฐานที่มัด จำเลยได้แน่นหนากว่าในอดีต จากการศึกษาพบว่า ลูกจ้างมักจะไม่ระวัง รอบคอบกับข้อความที่เขียนใน e-mail กัน นัก ในการนี้มีผู้ช่วยทำหน้าที่ปลดแวนปริศนา และแจกของรางวัลคนหนึ่ง

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

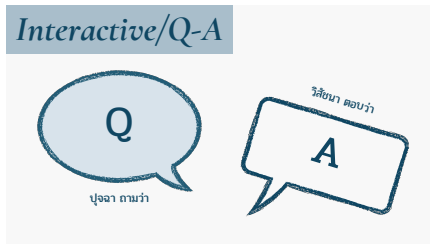
	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
			นั่น สิ่งนี้/สิ่งนั้น (หากเป็นการระบุเฉพาะเจาะจง กับคำนามไม่ Tag เช่น แม้การลบ e-mail ออกจากคอมพิวเตอร์ของ แต่ละคนไม่ได้หมายความว่า e- mail ฉบับนั้นจะถูกลบทิ้งไปจาก ฮาร์ดไดรฟ์ของบริษัทนายจ้าง)	Note: ไอนั้น ไอนี้ บังชี้ inferential ใน ภาษาพูด
14	ดัชนีหัวเรื่อง (topic marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่บ่งชี้หัวเรื่อง (topic) ซึ่งเป็นประเด็นหลักของประโยคหรือของข้อความหนึ่ง ๆ เพื่อชี้ให้เห็น ว่าข้อความกำลังนำเสนอเรื่องใดเป็นเรื่องหลัก 		
		เน้นขอบเขตเรื่อง	สำหรับ [NP] แล้ว สำหรับเรื่อง. [NP] นี่ เรื่อง [NP] นั้น [NP]/[VP] นั้น, นี้, เนี่ย, นี่แหละ ก็ (ไม่แน่ใจ-เน้นเรื่อง หรือไม่)	เพิ่มตัวอย่าง
		แยกส่วนของเรื่อง	ในส่วนของ [NP] นี้/นั้น ในด้านของ. [NP] นี้/นั้น ส่วน [NP]นี้/นั้น สำหรับ [NP] นี้/นั้น ในกรณีของ.[NP] นี้/นั้น	เรื่องราวในส่วนนี้ สมยศ สุภาพพรหมมินทร์ ได้ขยายความ ให้ทราบว่า สำหรับกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลาง ของความเจริญทุกด้านของประเทศนั้น
15	ดัชนีเปลี่ยนหัวเรื่อง (Topic shift)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนหัวเรื่อง (topic shift) ซึ่งต่างไปจากหัวเรื่องเดิมที่ได้กล่าวมาแล้ว การเปลี่ยนหัวเรื่อง มี 2 ระดับ ได้แก่ เปลี่ยนหัวเรื่องใหญ่ (macro-topic) และ เปลี่ยนหัวเรื่องย่อย (micro- topic) การเปลี่ยนหัวเรื่องใหญ่ อาจจะเป็นประเด็นใหม่ที่ยังมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว ก่อนหน้า หรืออาจจะเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่กล่าวมาแล้วก็ได้ ส่วนการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยเป็น การเปลี่ยนประเด็นภายใต้หัวเรื่องใหญ่เดียวกัน แต่มีประเด็นย่อย ๆ ที่แตกต่างออกไป		

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
		Topic shift 		
		เปลี่ยนเรื่องใหม่	อนึ่ง สำหรับ [NP/VP] ในกรณี [NP/VP] ส่วน [NP/VP] ในเรื่องของ [NP] (ไม่มี topic marker นี่/นี้/นั่น)	อนึ่ง สำหรับในกรณีหน่วยงานราชการ ส่งเรื่องเพื่อให้ดำเนินคดีกับหน่วยงาน ราชการด้วยกันให้ปฏิบัติตามหนังสือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพิ่มตัวอย่าง
		เปลี่ยนประเด็นใหม่ที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องเดิม	ส่วน [NP] อีก[NP] อีกเรื่อง [NP] ในด้าน [NP] ของ [NP] ในด้าน [NP] [VP] (ไม่มี topic marker นี่/นี้/นั่น)	ส่วนคำที่คุ้นเคยอีกคำหนึ่งคือคำว่า “สะเก๋า” ที่จริงต้องเรียกว่า “ฮ้าก่าว” ในด้านสรรพคุณทางยา โสมอเมริกาจะถูก นำไปใช้ในการบรรเทาอาการต่าง ๆ เช่น ภาวะหลังล้ม ร่างกายอ่อนเพลีย (ก่อนหน้านี้ กล่าวถึง โสมจีน)
16	ดัชนีมุมมอง (stance marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่บ่งชี้มุมมอง ทศนคติ ความคิด ความเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้พูดที่ปรากฏในดวบท 		
		แสดงทัศนะ	อันที่จริง, จริงๆ แล้ว, ที่จริงก็คือ เชื่อว่า, เห็นว่า, รู้สึกว่า, คิดว่า ตามความคิดส่วนตัว คิดว่า ในมุมมองส่วนตัว ส่วนตัวแล้ว แน่นอนว่า, แน่นอนที่สุดก็คือ.. บางที..., บางครั้ง	หากเปรียบเทียบการใช้ e-mail กับการใช้ โทรศัพท์ที่เป็นเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงวิถี ชีวิตเช่นเดียวกัน ก็จะเห็นว่าผู้คนใช้เวลานับ สิบๆ ปี กว่าจะยอมรับและคุ้นเคยกับการใช้ โทรศัพท์ ส่วนคำที่คุ้นเคยอีกคำหนึ่งคือคำว่า “สะเก๋า” ที่จริงต้องเรียกว่า “ฮ้าก่าว”

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย : ภาคผนวก 2.3

ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
		ไม่แน่ใจว่า ไม่ทราบว่ อาจ (เฉพาะในกรณีที่ยืนยันย่อ หน้า เช่น อาจเป็นไปได้ว่า) อย่าลืมนะ.. การใช้คำลงท้าย แสดงสถานภาพ ของผู้พูด เช่น นะคะ นะครับ คหสท. (ข้อมูลออนไลน์) [VP] เลยกี่ว่าได้ (แสดงทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อข้อมูล ที่นำมาข้างหน้า มีน้ำเสียงของผู้ พูดต่อข้อความที่กล่าวถึง) [VP] ก็เป็นได้ (แสดงการคาดคะเน ปิดท้าย ประโยค/ข้อความที่ผู้พูดแสดง ทัศนคติ) เล่ากันว่า... (บ่งชี้การใช้ stance- taking ที่อาศัยความรู้นอกตัวบท ของผู้พูดนำมาใช้ในการให้ข้อมูล เนื้อหาสาระ) สังเกตดูดี ๆ	แรงงานไทยเหล่านี้ โดยแท้จริงแล้วเป็น “ฮีโร่” ทางเศรษฐกิจของคนไทยนะครับ ถ้าถามว่าบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปดีหรือไม่ดี ต่อสุขภาพ หลายคนคงมีคำตอบอยู่แล้วในใจเป็นแน่ เรียกว่ารู้ดีอยู่แล้วว่าไม่ควรรับประทาน ทุกวัน แต่บางครั้งก็อดใจไม่ไหว บางทีก็ขี้เกียจทำอาหาร หรือขี้เกียจออกมาซื้อหาอาหารรับประทาน ที่แน่ๆ ก็คือหนุ่มสาว ในวัยศึกษา - แลคโตะถือได้ว่าเป็นน้ำตาลชนิดเดียวที่มี อยู่ในน้ำนมเลยกี่ว่าได้ ถึงแม้จะลบทิ้ง e-mail ที่อันตรายจากต้นตอ และที่ฮาร์ดไดรฟ์ของบริษัท แต่ก็อย่าลืมนะ ข้อความที่ได้ส่งออกไปแล้วนั้น อาจถูกเก็บไว้ โดยคนที่รับข้อความนั้นหรือพิมพ์ออก มาแล้ว หรือถูกเก็บไว้ในไฟล์ที่ไหนอีกก็ได้ - ปานนี้พวกเราอาจจะยังใช้การกัดแทะ อาหารใส่ปากก็เป็นได้ - เล่ากันว่า คนโบราณ เวลาหนีสัตว์ร้ายเข้า ไปในดงสาบเสือจะปลอดภัย เพราะสัตว์จะ ไม่ได้กลืนคน แต่จะได้กลืนสาบเสือแทน ท่ามกลางชนแหลมของแม่น้ำนั้น เมื่อสังเกตดูดีๆ ก็จะพบเจ้าปูม้าลาย (Zebra) ตัวจิ๋วที่มีลวดลายสวยงามสดงตามหรือ อาจจะพบกุ้งโคลแมน (Coleman Shrimp)

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
			อย่างน้อยที่สุด/อย่างมากที่สุด	แต่อย่างน้อยที่สุด ก็ต้องยกเว้นหมึกไว้คนหนึ่ง
		ลดความซึ่งชัง/จริงจัง (mitigation) (Hedging)	อนุมานได้ว่า แบบว่า, ประมาณว่า อะไรทำนองนี้, อะไรประมาณนี้, อะไรอย่างนี้, ประมาณนี้	(หาตัวอย่างเพิ่ม)
		แสดงความคิดเห็นร่วม (ของผู้พูดและผู้ฟัง) (เป็นการสร้างให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมร่วมกับความคิดของผู้พูด มักบ่งชี้ข้อความเก่าที่ตามมาและเป็นการเน้นข้อมูลเก่า)	เป็นที่เข้าใจว่า... เข้าใจว่า เป็นที่ยอมรับร่วมกันว่า... เป็นที่รู้กันว่า... เป็นที่น่าสังเกตว่า... เราต่างเห็นพ้องต้องกันว่า.... เรายอมรับกันอยู่ว่า... ที่กล่าวถึงกันอยู่เสมอก็คือ... ที่เห็นกันอยู่โดยทั่วไป ก็คือ (ตรงนี้) จะเห็นได้ว่า...	เข้าใจว่าฝรั่งที่เข้ามาในเมืองจีนได้นำเอาซอสมะเขือเทศเข้ามาด้วย น่าจะเรียกว่า “tomato sauce” ตรงนี้จะเห็นได้ว่า แม้แฟรนไชส์ที่เข้ามาจะเป็นแบรนด์ที่ดี
17	ดัชนีปฏิสัมพันธ์ (interactive marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่บ่งชี้ถึงความต่อเนื่องของข้อความที่เป็นการแสดงการถาม-ตอบเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังให้เกิดความน่าสนใจและชวนให้ติดตาม		
				
			ปุจฉา, ถาม วิสัชนา, ตอบ คำแสดงคำถาม คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question)	เกี่ยวกับเรื่องนี้ ถามว่า จะจบลงตรงไหน ก็ต้อง ตอบว่า ยังไม่มีคำตอบที่แน่นอน เรามาคำตอบกันว่า ทำไม

	ดัชนีปริจเฉท	ความหมาย/ ประเภทย่อย	รูปภาพ	ตัวอย่าง
18	ดัชนีอารมณ์ (emotive marker)	หน่วยเชื่อมโยงที่แสดงความหมายเชิงการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดที่มีต่อเนื้อหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในข้อความ		
		แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดผ่านถ้อยคำ	คำอุทานต่าง ๆ วลีแสดงอารมณ์ความรู้สึก เฮ้ย # โอโห # ว้าว # เฮ้อ #	เพิ่มตัวอย่าง
		การแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านเครื่องหมาย	การใช้เครื่องหมายบ่งชี้อารมณ์ความรู้สึก เช่น เครื่องหมายอัศเจรีย์ การใช้สัญลักษณ์อารมณ์	เพิ่มตัวอย่าง

ประเด็นที่ยังต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

- คำว่า “ก็” ควรกำกับให้เป็น marker อะไร เป็น marker ที่มีอยู่แล้ว หรือควรเป็น marker ประเภทใหม่ เช่น comment marker หรือ ดัชนีเน้นความ เนื่องจากสังเกตว่า ก็ มักจะเกิดหน้ากริยาวิเศษณ์ [VP] หรือที่เรียกว่า pre-predicate และมีลักษณะที่เน้นเนื้อหาที่เป็นความ (comment) ของหัวเรื่อง (topic) ในระดับประโยค

“ชาวบ้านก็ ลองเอามือผลักใหญ่ ก็เชื่อว่ามีเงินอยู่ในนั้นแน่” (เน้นเนื้อหาความใน [VP] บอก cause-effect)

ยิ่งปรารถนาอยากมีความสุขมากเท่าไร เราก็ยิ่งห่างไกลจากความสุขมากเท่านั้น

เทียบระหว่างประโยคที่ไม่มี “ก็”

“ชาวบ้านต่างลองเอามือผลักใหญ่ เชื่อว่ามีเงินอยู่ในนั้นแน่” (ไม่เน้นเนื้อหาความใน [VP])

2. การปรากฏของดัชนีหลายดัชนีในประโยคเดียวกัน มีลักษณะปรากฏรวมอย่างไรบ้าง น่าจะต้องศึกษา
ลักษณะสหดัชนีปริจเฉท multi-discourse marker
3. ศึกษาการใช้ดัชนีปริจเฉทบางประเภทว่ามีการปรากฏใช้ในตัวบทแต่ละประเภทอย่างไร สัมพันธ์กับประเภท
ของตัวบทหรือไม่ หากมี จะมีรูปแบบการปรากฏใช้เป็นอย่างไรบ้าง เช่น additive marker กับ
elaborative marker ทำงานร่วมกันในตัวบทอย่างไร
4. น่าจะต้องพิจารณาเชิงลึกของดัชนีปริจเฉทแต่ละประเภทให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อที่สังเกตจะมีระดับของการใช้
marker บางประเภทอยู่ เช่น additive marker มีหลายระดับ ทั้งระดับ macro-additive และ micro-
additive แต่ละระดับมีการใช้รูปภาษาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
รวมทั้ง น่าจะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้เกิดการใช้ดัชนีปริจเฉทแต่ละประเภทบ้าง อาจจะต้องนำ corpus
analysis มาช่วยวิเคราะห์